

KOPIJA MADRIDSKE SLIKE »LA PERLA« U SPLITSKOJ GALERIJI

Nedavno je nabavljena za zbirke Galerije umjetnina u Splitu slika vel. 143/113 cm, koja prikazuje Bogorodicu s djetetom, sv. Anom i sv. Ivanom Krstiteljem. Slika je došla u Dalmaciju iz Španije, gdje je bila poklonjena hrvatskom književniku dru Anti Trešiću Pavičiću, koji je u godinama poslije prvog svjetskog rata bio ambasador tada Srba, Hrvata i Slovenaca u Madridu. Sliku je kasnije kupila obitelj Jakulić, iz čijeg je vlasništva prešla u splitsku Galeriju.

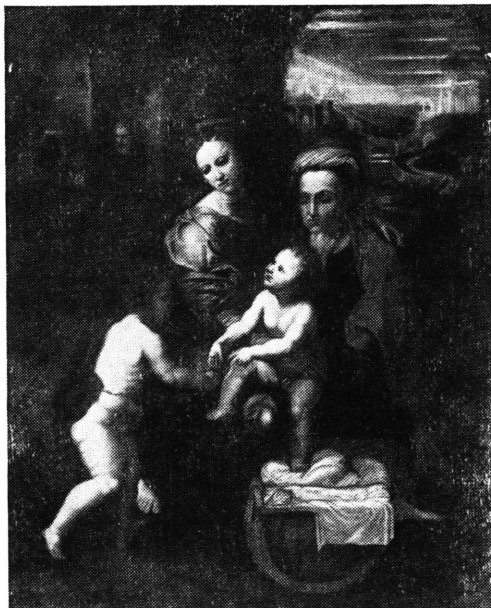
Nije potrebno detaljno opisivati kompoziciju – bolje će to učiniti priložena reprodukcija – tim prije što je ovo djelomično potamnijelo platno stara kopija s minimalnim varijantama poznate slike koja se pod imenom »La Perla« nalazi u madridskom Pradu kao što i piše na poledini slike »Perla de Rafael copia hecha por Carreño d'Almirante«.

Poznato madridsko platno, koje je kopirano na našoj slici, u starijoj se historiografiji smatralo kao kapitalno djelo Rafaela, ali je novija kritika s pravom uočila na njemu veliki udio suradnje njegova učenika Giulia Romana, za koga neki autori smatraju da je, dapače, sam izveo cijelu sliku po Rafaelovu uzorku ili crtežu. Drugi vide na ovom platnu i suradnički udio manje talentiranog Rafaelova đaka Giana Francesca Pennija.

Sama kompozicija s četiri dominantne figure, koje smo prije nabrojili, u prvom planu i s likom sv. Josipa u pozadini neosporno pripada velikom urbinskom majstoru i stilski se nadovezuje na Rafaelov način u posljednjoj Stanzi i u freskama Farnesine a u pozadinskom se pejzažu s klasičnim građevinama, utvrdama, mostovima i stablima koja uokviruju krajolik naslućuje, naročito u dramskom osvjetljenju sa snažnim svjetlosnim bljeskovima, utjecaj Sebastiana dal Piomba.

Po tradiciji bi ova slika bila naslikana god. 1518. (što odgovara prethodnoj analizi) za Ludovica di Canossa, prijatelja Castiglionea i biskupa francuskog grada Bayeuxa. Slika je zatim pripadala obiteljima Este, Sforza i Gonzaga. God. 1627. slika je pripala zajedno s čitavom zbirkom Gonzaginih engleskom kralju Karlu I. Kad je taj vladar bio pogubljen, bile su rasprodane mnoge slike engleske

dvorske zbirke i tom prilikom je španjolski ambasador u Londonu nabavio ovo platno za svoga kralja Filipa IV. Filip IV je navodno bio oduševljen poklonom svog poslanika, nazvao je sliku draguljem («La Perla») svoje kolekcije i dao je postaviti na počasno mjesto iznad glavnog oltara sakristije Escoriala. Josip Bonaparte je sliku bio za nekoliko godina prenio u Pariz, ali je god. 1822. vraćena Španiji i izložena u Pradu.¹

Replika ili kopija ove slike nalazi se također i u dvorcu lady Utice Beecham u Clopton Houseu nedaleko Stratford-on-Avona, a njeni engleski vlasnici pokušavaju dokazati da bi to navodno bio Rafaelov original, te su je nedavno, uz visoku cijenu, ponudili talijanskom antikvarnom tržištu.²

Kako je kopija u splitskoj Galeriji španjolskog porijekla, očito je da je rađena prema platnu iz Prada i da nije mogla nastati prije

¹ H. Wehle – F. J. Sanchez Canton, *Art treasures of the Prado Museum*, New York 1954, str. 253, sl. 144.

A. Venturi, *Storia dell'arte italiana IX/II*, Milano 1926, str. 324–327, sl. 271.

B. Berenson, *Pitture italiane del Rinascimento*, Milano 1936, str. 413.

² P. Sormani, *Raffaello (autentico) offresi ad acquirente italiano*, *La Domenica del Corriere*, Milano 19. IV 1964.